

189.
OPTIMA MEDICAMENTA BARBARIS
DEBERI GENTIBVS
OSTENDIT

SIMVLQVE

VIRO

EXPERIENTISSIMO, DOCTISSIMOQVE

CHRISTOPHORO EVSEBIO
RASCHIGIO

DRESDENSI

SVMMOS IN ARTE SALVTARI HONORES

NOMINE

SODALITII DISPVTORII

SVB PRAESIDIO

VIRI EXCELLENTISSIMI EXPERIENTISSIMI

IOHANNIS GODOFREDDI
LEONHARDI

A. M. PHILOS. ET MED. DOCT. PATHOL. ET CHIRVRG. P.

P. O. SOC. OEC. LIPS. SODALIS

FLORENTIS

EX ANIMO GRATVLATVR

IOANNES TRAVGOTT NOTH

DRESDENSIS, REVERENDI MINISTERII CANDID.

VITEBERGAE DIE XXII. Oct. clöccclxxxvii.

EXCVDIT A. C. CHARISIVS.

Pharmacol.

gen.

135, 12.

Mat. med. 3

Historia medicinae

Longe diuersi sunt, ac copiosi, quibus homines vexantur morbi; sed aequae diuersa quoque medicamenta iis medentia, vario modo in nostram delata cognitionem; quaedam, etsi paucissima, solers ab analogia reperit argumentatio; quaedam ipsa bruta animantia prodiderunt; quaedam pia superstitio ex signis quibusdam externis, et infomniis eruit; quaedam casu innotuere; optima vero ab utriusque orbis gentibus literis haud imbutis, barbarisque accepimus, de quibus oblata iam scribendi occasione in praesenti verba facere liceat, quorum in recensione, et medicamentorum inuentionis atque applicationis historia narranda ordinem, et morbis et viribus conuenientissimum, obseruabo alphabeticum. Occurrunt quidem, diu iam nota et a gentibus non plane incultis reperta, sed veniam me impetraturum spero, qui ea inseruerim, cum usus gentium barbararum, ad ultiores eius virtutes inquirendas possit incitare. His paucis praemissis ad rem ipsam me conuerto, primo loco

Aloen sistens, qua promontorii bonae spei incolae vitia corrigunt ventriculi, calido eam iure deglutientes (KOLBE *Beschreibung des Vorgebürgs der guten Hofnung. Th. II. Brief XXI. p. 574.*) cuius quoque regionis remotissima pars teste THUNBERGIO (*Dissert. de medicina African. Vps. 1786.*) Aloen nutrit linguiformem optimum praebens succum, eundemque purissimum.

Inter optima medicamina locum meretur *Balsamum Peruuianum* Indis diu iam vsitatum ad vulnera conglutinanda, quod Hispani noua detecta Hispania imitari coeperunt narrante MONARDE (*de medicamentis simplicibus ex Ind. occident. allatis p. 16.*)

Palmam

Palnam fere omnibus praeripit *Chinas cortex* siue *Peruvianus* arboris cinchonae officinalis, non confundendae cum Smilace China cuius radix adest in officinis. Duplici modo eius narratur inuentio: DE LA CONDAMINE (*Memoir. de l'Academ. des Sciences de Paris 1738. p. 233.*) leonibus febriliter laborantibus eius inuentionem deberi ab Americanis putari narrat, sed ipse merito de huius fabulae veritate dubitat. Alii vero, vti GEOFFROY (*Mat. med. p. 78.*) homines casu inuenisse contendit. Peruanae regionis, de qua nomen habet, incola febriliter correptus ac siti cruciatus, cui restinguendae cum alia non suppeterent fluida, aquam haurit piscinae ad tugurii fores existentis et Cinchonis, arboribus, confitae, (alii quasdam arbores innataffe dicunt) amarum sentit saporem, quem tamen sitis sensatio fortior supprimit. Febriliter liberatus laetabundus enarrat vicinis, qui febriliter laborantes ad eam piscinam, tanquam ad sacram ancoram accurrunt, haurientes aquam, inscii quae de re hanc acceperit virtutem. Denique illa exhausta, febre autem adhuc grassante, arbores ipsas decorticant, putantes, forsitan virtutis aquae inhaerentis arboribus quicquam inesse, hac spe amaritiae confirmati, ei, quam aqua possidebat simili; et a cortice eosdem, quos ab aqua habuerunt effectus. Qua inuentione laetati hanc arborem sanctam veluti habentes, diu Europaeis eius celarunt virtutem, a primo scilicet Saec. XVI. anno, ad 38 vsque Saec. XVII. solum sibi seruantibus eius usum, donec VXOR COMITIS DEL CINCHON Praefecti regis per Peruvianum tractum fungentis vicibus, pertinacissima laborans febriliter frustra que omnibus adhibitis, huius corticis ope a praefecto loci (Corregidor) sibi laudati, in sanitatem restituebatur; ex quo tempore, vti opinatur MURRAY (*Appar. medicaminum. Vol. I. p. 549.*) Europaeis eius innotuit usus. Adhibent illum ad depellendas febres in puluere, decocto, et infuso, corticem contusum per diem aqua macerantes eamque colaturam aegrotis propinantes. Substituuntur quidem varia, et a nobis et ab Indis ipsis, v. c. cortex Cascarillae, de Pala, Achrae, Aesculi, Fraxini, Salicum, nec non gei vrbanis radix; sed vt nihil de minori eorum virtute dicam, ob nimiam, qua assumenda sunt copiam ventriculum grauant, neque tamen effectus tam certus est ac corticis nostri, qui semper optimum febris remedium est habendus.

Radix quoque *Colombo* huc referenda est, ab vrbe insulae Ceylon, Columba, dicta, vnde in omnes regiones distribuitur. Vsurpant eam incolae in cholera, aliisque ventriculi et intestinorum morbis, eam et appendentes et concisam rasamque deglutientes, vt habet PERCIVAL (in *Essais medical and experimental. Lond. 1772. Vol. II. p. 3.*)

Nec minus *Eryngii plani* flores *Baulauscii* (*Bawlowsk*) aqua coquuntur et infuso theiformi contra pleuritin adhibentur, obseruante GMELINO (*Reisen durch Russland Th. II. p. 387. 388.*)

Summam porro meretur laudem *Guaiacum lignum*, quod initio saec. XVI. Hispano nobiliori ab Indo seruo S. Dominici insulam inhabitante reuelatum est, qui decocto ab Indo propinato deglutito cruciatibus liberatus conualuit, illudque laudauit lignum. (MURRAY l. c. Vol. III. p. 408. sq. et MONARDES l. c. p. 30.) *Gummatis* vero huius ligni vsus recentioribus quidem temporibus ad nostram peruenit cognitionem, sed in Antillis, aliisque Americae insulis diu iam nota fuit eius in arthrite virtus, et EMERIGON, in Insula Martinica Prorex, Europaeos eius docens vsum, hac ipsa, quo viuimus, saeculi, posteriori parte ex incola Caribaeo didicit, idque expertus est efficacissimum in arthrite, qua ipse vexabatur nodosa. (*Journal de Medicine T. XLVII, p. 424.*) Ratio, qua Indis innotuerit non patet, ob longissimum temporis, quo ab illis adhibetur, elapsum spatium.

Nec minoris virtutis *Ialappa*, egregia illa taeniae vermiumque intestinalium debellatrix ex Xalappa, nouae Hispaniae vrbe ad nos 1670 delata, illis vero in terris diu iam cognita. Adhibent illam in puluere et masticando radicem, ad purgandam aluum (MURRAY l. c. Vol. I. p. 503.)

Ipecacuanha neutiquam praetereunda est silentio, cum emeticum nobis praebet, longe praestantissimum. Docuerunt nos eius virtutes antidysentericas Brasilienses, eam in omnis generis alui profluuiis in infuso ad ʒij, in puluere vero ad ʒj adulto exhibentes, vti testis est PISO (*Ind. hist. natur. p. 231.*)

Contra dirissimam Deae Paphiae luem aliud adhuc praeter *Guaiacum*, supra laudatum, exstat medicamentum, cuius notitiam itidem praebuerunt homines Americae septentrionalis. Est illud *Lobelia*, LINNAEO a virtute *Siphilitica* dicta, quam illi ceu arcanum adhibent specificum.

ficum. Radices 4-6 vel recentes, vel quod melius est, siccas aqua co-
quunt, illudque decoctum mane, ea, quae ferri potest, copia, bibunt
reliquias per diem exhaurientes. Aluum si nimium laxat, aqua diluunt.
Partes insuper lue affectas externe hoc abluunt decocto, idque per
14 dies repetunt, quo tempore plerumque restituitur aeger. Decocto
malum si resisteret pertinacius, radicem adiiciunt ranunculi abortiui,
dosi tamen prae fracta, ob acrimoniam enteritin facile producentem.
Quod arcanum GVILIELMVS IOHNSONVS, Chiliarcha, magna redemptum
pecuniae vi PETRO KALMIO patefecit, (*K. Vet. Acad. Handl. Vol. XI.
p. 286.*) qui ad Europaeos eius transtulit vsum.

Porro *Nerii antidysenterici* radicibus et corticibus tritis et aqua
calida infusis epotisque Malabariam inhabitantes alui medentur fluxi-
bus, nec non radicibus foliisque tritis, apostemata quibus imponunt,
curant. (*Hort. Malabar. P. I. t. 49.*) Febres quoque intermittentes eo
depellunt Indiae orientalis gentes teste LINDIO (*on Dis. in hot Climates
p. 208.*)

Nicotiana quoque herba hic commemorari meretur, saeculi
XVI. medio ad Europaeos delata, mediante quidem IOANNE NICOTIO
Gallorum regis in Lusitania legato. Adhibent illius fumum indigenae,
quem sorbent, mastucant quoque ad morborum praeservationem et ab
infectione defensionem; nec inutilis est in curanda scabie viva et homi-
num et pecorum, adiunctis praesertim diaphoreticis, vti obseruauit LE-
PECHIN (*Reise durch versch. Prov. des Russ. Reichs Th. I. p. 2. 3.*) Per-
sae ea vtuntur ad resoluendum viscidum pituitosum. (GMELIN *l. c.
Th. III. p. 274.*) Imponunt, referente MONARDE (*l. c. p. 22.*) Indicae
mulieres folia sub cineribus calefacta, ventri, ad cruditates ventriculi
soluendas. Summum autem ex ea remedium clyσμα constituit ex fu-
mante ea paratum, vltimum in pluribus morbis refugium, ab Indis re-
pertum, quorum quidam fumum fistula inspirando exceptum, aluo
alterius inflat, vti a pluribus legimus relatam auctoribus.

Huc porro pertinet, quam diu cognitam habuere Americani
ac Nigritae radix *Pareirae brauae*, quorum illi (PISO *l. c. p. 261.*) in
infuso vel aquoso, vel vinoso, vel cereuisia parato pro potu ordinario
vsi;

vfi; hi vero (BROWN *hist. of Jamaic. p. 357.*) in decocto adhibuere in renum, vretherum ac vesicae obstructionibus.

Quassiam itidem in acceptis referimus barbaris gentibus, Surinamensibus scilicet. Ratio quidem inuentionis nobis non patet, sed ad nostram tamen cognitionem peruenit aethiopis ope, cui *Qvass* aut *Qvassy* nomen. Is, narrante LINNAEO (*Amoenit. Academ. P. VI. p. 416.*) seruus erat focus DAHLBERGII et hocce lignum remedium contra febres endemias easque malignas laudauit arcanum, donec DAHLBERGIUS amore et beneficiis eo illum adegit, qui aperiret arcanum, quo facto ramum arboris istius, eundemque florentem LINNAEO transmisit, qui cum intelligeret ad nullum plantarum huc vsque cognitum pertinere genus, nouum constituit, in serui illius memoriam *Quassia* dictum. Exhibuit ille aethiops *Quassiae* tincturam spiritu vini factam in febribus remittentibus et primarum viarum vitiis, ob vires, quas exercet, stomachicas.

Inter primaria medicamenta referendum est *Rheum* per totum fere vastissimum Russorum imperium perquam vsitatum. Adhibent Sibirienfes in variis morbis. Gurieui potissimum ex radicibus et turionibus iuscula parantur, scorbuto ibi endemio medentia. Ex folis vero radicibus praestantissimum coctione elicitur purgans, cuius rei auctor est PALLAS (*Reisen durch versch. Prov. des Russ. Reichs. Th. I. p. 387. 420. 426. Th. II. p. 330.*)

Rhus coriaria Persis inusu est contra Stomacacem, dysenteriam, aliaque mala, vti habet GMELIN (*l. c. Th. III. p. 288-290.*)

Locum obtinet etiam *Sassafras*, sub medium Saeculi XVI. ex Florida, Americae prouincia ad nos delatus, cuius adhibent terrae istius incolae folia recentia trita ad vulnera sananda; laudant decoctum in asthma aliisque ex refrigerio pectoris vitiis, nephriti, amenorrhagia, alui obstructione, emesi, dyspepsia, aliisque (MONARDES *l. c. p. 46.*)

Nec tacenda est hoc in catalogo *Sassaparilla*, quae Nigritis in aurifera ora (*Goldküste*) Americanisque remedium est contra luem veneream, et carcinoma. Innotescere coepit circiter anno 1530. Adhibent illam indigenae hoc quidem modo: selibra concisa in mortario tunditur, in mucilaginem soluitur, colatur, exprimitur. Huius liquoris cyathus mane calide exhauritur, aegrotus stragulis tegitur, et per bihorium

horium fudat, eodemque modo per triduum continuatur, quo in tempore non edere aut bibere quidquam licet aegroto praeter illam mucilaginem, vti refert MONARDES (*l. c. p. 38.*)

Venit quoque in censum *Senega* radix, antidotum contra morsum serpentis horribilis *Crotalophori* praesentissimum. Norunt hoc indigenae Pensilvaniae ac Virginiae. Ipse vidisse narrat TENNENT Scotus eius effectum in homine a serpente illo morso, qui, inualescentibus iam symptomatis, sanguine nimirum e pulmonibus manante, auxilio radicis masticatae, sanitati redditus est. Quam virtutem atque efficaciam ipse cum oculis animaduerneret, non acquieuit, nisi comperto illo specifico, cuius voti tandem multa expensa pecunia compos factus, hanc accipiebat radicem, quod ipse testatum fecit (*in physical disquisitions P. II.*) adhibetur quoque ab illis in pleuriti, peripneumonia, phreniti, hydrope, et marasmo Virginiae endemio, asserente LINNAEO (*Diss. de radice Senega, in Dissertationibus Selectis. Graecii 1764. 8. Tom. I. p. 203. sqq.*)

Serpentariae Virginianae masticatae succus eiusdem est virtutis, et deglutitur ab Americanis ad infringenda venena serpentum, folia quoque contusa, vulneribusque imposita illis conducunt, vti GEOFFROY tradit (*l. c. T. II. p. 248.*)

Magnas porro exserit vires *Simarubae* cortex, 1713 demum Parisios delatus, incolis vero diu cognitus. Adueritur potissimum ex Cayenna, cuius regionis incolae (gens omnium stupidissima) lignum et radicem adhibent in decocto, vti LAVAL refert (*Voyage de la Louisiane p. 76*) et in infuso, vti FERMIN habet (*Beschreibung von Surinam. P. I. p. 212. sq.*) contra varias diarrhoeae species. Exhibuere quoque theriaca admixta eius extractum (LAVAL *l. c.*) et Syrupum (BADIER (*hist. de la Societe Roiale de Medicine. Vol. II. p. 299.*))

Agmen claudat *Spigelia anthelminta*, qua teste BROWN (*hist. of Jamaic. p. 156.*) vermes ab Indis, Iamaicensibus, Brasiliae, aliarumque Americae prouinciarum incolis depelluntur, et quo remedio ullum se vidisse efficacius negat; 1748 demum in Britannia diuulgauit. (*Gentleman's Magazin 1751. p. 544.*)

Plura quidem superessent hic recensenda, sed cum partim inuentores habeant Chineses Arabesque barbaris nullo modo accensendos,

dos,

dos, partim non satis constet, vnde eorum habeamus cognitionem, gradum hic figam, ad id potius properans, cuius caussa haec qualiacunque a me sunt prolata, quae vt Lectores accipiant beneuole, enixissime rogo.

Quid quaeso gratius, quid acceptius potuisset contingere, quam munus ordinis sodalitiū beneficio mihi iniunctum, TIBI, VIR EXPERIENTISSIME, AMICE ac CIVIS DVLCISSIME, honores in arte salutari congratulandi summos; TIBI, quem vna eademque enutriuit vrbs, illa quidem regio splendore conspicua Saxoniae metropolis; TIBI, qui iis vltus praeceptoribus, quibus ego, ad altiora TE praeparasti studia, et in hac Musarum sede semper mihi affuisti socius atque amicus; TIBI, qui a primo inde TVI aduentus die amicitiam mecum coluisti, ne minima quidem interruptam discordia? — Igitur, AMICE inter omnes longe DILECTISSIME; i, et capeffe, quos iam diu promeruisti, honores; i, PATRIS DIGNISSIMI DIGNISSIME FILI, et fructu diligentiae, quam semper demonstraſti indefessam, fructibus; sis PATRIS TVI, VIRI PLVRIMVM REVERENDI et de ecclesia Dei immortaliter MERITI, gaudium; sis EIVS in canitie dulce solamen; TVAEQUE FAMILIAE longe SPLENDIDISSIMAE per longissimam annorum seriem decus atque honor. Benignissimum Numen saluum TE praestet atque incolumem; omnia a TE suscepta prospero beet euentu; TEQUE semper listat felicem. Neque vero ad honores euectus et a nobis disiunctus amore et fauore complecti desinas PRAESIDEM nostrum EXPERIENTISSIMVM, quem diu nobis, huic Academiae ac toti literarum reipublicae diuina superstitem seruet benignitas; nec obliuiscaris sodalitiū, membrorum, et amicitiae inter TE collegasque intercedentis; nec denique me, qui semper amicum TVI me putavi sincerrimum, longissimo forsan seiunctus spatio tradas obliuioni, sed semper virenti teneas memoria. Iam vero i pede fausto, quo TE fortuna vocabit.

